

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Usuris, & interesse, Pars II. de Cambiis, Pars III. de Censibus, Pars IV. de Societatibus Officiorum

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. XX. Ariminen. Census. De materia præscriptionis, seù præsumptæ extinctionis census ob longissimam cessationem ab exactione, ac respectivè solutione fructuum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74112](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74112)

in qua maturius examinari poterit iste punctus forte novus, quando scilicet uterque est in statu bonæ fidei, quoniam habita unica tantum disputatione, concordia terminavit controversiam; Probabilius tamen credebam tali casu pro cessatione fructuum respondendum esse, quoniam data insufficientia fundi, deficit census, & consequenter deberi non possunt fructus tanquam ex censu; Actio autem ad damna & interese, eatenus intrat, quatenus concurrat in debitore dolus verus vel præsumptus super falsa assertione capacitatis, quam ipse rectè sciebat non adesse, unde cum idem dolus seu culpa in eo ita cessaret, quia cum bona fide ac justa credulitate huiusmodi assertionem fecit, hinc proinde videbatur dictæ actioni locum non esse, cum ejus fundamentum non sit bona fides creditoris, sed mala fides debitoris, quæ tamen sola non sufficit, nisi etiam copulativè altera bona creditoris concurreret.

A R I M I N E N .
C E N S V S
P R O
C A T H A R I N A A C U R R U
C U M
C A R O L O G I R O N O .

Casus disputatus in Rota, incertus est exitus, credo per concordiam.

De materia præscriptionis seu præsumptæ extinctionis census ob longissimam cessationem ab exactione ac respectivè solutione fructuum.

S U M M A R I U M

- 1 **C**asus controversa.
- 2 In annuis censibus non sufficit unica præscriptio, sed tot requiruntur, quot sunt anni.
- 3 Præscriptio statuarum non intrat in debito negato.
- 4 Cessante causa simulandi, ad simulationem probandam requiruntur probationes certæ & expressæ.
- 5 Quod præscriptio in censu sit penè impracticabilis.
- 6 Sors census non præscribitur, & quid de fructibus.
- 7 In annuis præstationibus aliisque iuribus incorporalibus quid probandum sit ad præscriptionem.
- 8 De præsumpta extinctione census ob diuturnam non solutionem fructuum.
- 9 Negativa per quem & quomodo est probanda.

D I S C . X X .

SQUE ab anno 1603. Franciscus Gironus pro scutis 200. auri imposuit annum censum seu. 20. similitum auri ad favorem Cornelie à Curru, cui morienti de anno 1626. successit Franciscus frater, cui pariter morienti de anno 1640. successit Catharina, quæ habita notitia huiusmodi census pullavit Carolum

dicti Francisci filium & hæredem coram A. C. pro fructibus, & obtinuit mandatum ab annis 29. citrà juxtà praxim Curie de qua decis. 3. par. 8. recent. solidius firmatam occasione disputationis habitæ in *Bituntina census coram Corrado decis. 373. num. 14. cum sequen. par. 9. recent.* in qua me scribente pro monte Labinorum creditore contra illos de Bovis dictum fuit, quod Rota & Curia sequitur opinionem Ultramontanorum contra *Bart. & sequaces citramontanos*, ut in censu tanquam debito non puro sed conditionalis, non detur unica præscriptio, sed tot requirantur præscriptiones, quot sunt anni, atq; hoc jure vivitur in Curia.

Commisâ verò causa appellationis in *Rota coram Albergato*, assumpta fuit disputatio, An & à quo tempore huiusmodi fructus deberentur, opponente debitore de dicti census simulatione ac præscriptione seu præsumpta extinctione ob adeo diuturnum silentium; Verùm pro actrice scribens dicebam huiusmodi exceptiones esse contradictorias, quoniam si census, juxtà rei conventi assertionem erat simulatus, hinc sequebatur quod nullatenus cadere poterat præsumpta extinctio, quia præsumi non potest solum id, quod ipsemet debitor allegat nunquam debuisse; Undè propterea in proposito præscriptionis statutariæ, quæ in effectu aliud non est nisi præsumpta solutio, receptum habemus illam nunquam intrare in debito negato ut *decis. 192. num. finali. & decis. 219. num. 11. post Zach. de oblig. Danoz. et. decis. 849. num. fin. & in aliis frequenter*, cum sit recepta propositio, cujus veritatem cessantibus auctoritatibus evidenter comprobare jam dicta ratio, quod præsumendum non est solum id quod ipsemet debitor dicit nunquam debuisse.

Agendo tamen distinctè de utraque, Quatenus pertinet ad primam simulationis, facilis erat ejus rejectio, quoniam nulla dabatur simulandi causa, qua cessante frequens est ac in foro recepta propositio simulationis probationem requiri expressam & concludentem, ideoque non admitti conjecturalem & præsumptivam, cui tantum locus est, ubi congrua simulandi causa concurrat *juxta cons. Bart. 65.* quod Rota sequitur ex deductis per *Adden. ad Greg. decis. 157. nu. 27. & ad Burat. decis. 99. Tudertina donationis 17. Junii 1652. coram Cerro decis. 273. num. fin. par. 11. recent. & sæpius*, potissimè quia conjecturæ erant leves ac remotæ, unde propterea circa hunc punctum modica difficultas dignoscebarur.

Ità pariter quoad præscriptionem, quàm in censibus penès impossibile est verificari, Tum ob difficultatem probandi continuatam negativam solutionis fructuum, Tum quia ex tempore subducendum est illud vitæ impositoris, qui tanquam debitor conscius ratione malæ fidei ex dispositione juris Canonici, etiam in Tertis Imperii recepta nunquam præscribit, quod juxtà unam opinionem à Rota etiam receptam influit quoque in hæredem universalem saltem primum ex iis, quæ cæteris allegatis firmantur in *d. Bituntina census coram Corrado decis. 373. par. 9. recent. num. 8. cum seqq.* Ac etiam quia ex eodem tempore subducendum est illud pupillaris ætatis creditoris, quando præscriptio omnino obdormit, ac illud ætatis minoris, quando licet de jure currat, ubi cœpta est cum defuncto, nihilominus datur restitutio in integrum, quæ etiam conceditur majori ex clausula *si qua mihi iusta causa &c.* præsertim & frequentius ratione justæ & probabilis ignorantie in hærede etiam primo, fortius verò in secundo vel tertio de facili præsumendæ, ita ut detractis dictis detrahendis, nullus vel satis rarus casus videatur, in quo præscriptio ex mero jure communi resultans verificetur, in debitis præsertim juratis majo-

maiores perpetuitatem ad annos 40. habentibus ,
ut in d. dec. 373. num. 11. par. 9.

Sed fortius , quia omnes huiusmodi difficultates procedunt etiam in debito puro ad creditoris libitum repetibili, multo magis ubi agitur de censu, quoniam
6 Aut tractatur de præscribenda sorte, & in ea verificabilis non est præscriptio, quæ nunquam currit non volenti agere ad not. text. in l. finali Cod. de annal. præscript. Sors enim tanquam demortua non dicitur debita, atque creditor ad illius repetitionem agere prohibetur; ergo de plano intrat regula prædicta; Respectu verò fructuum, in Rota & Curia, & fortè in omnibus Italicis Tribunalibus, ut supra insinuatum est, receptam habemus opinionem Ultramontanorum contra Bart. quod cum non agatur de debito puro, sed conditionalis, unica præscriptio non sufficiat, sed tot requirantur præscriptiones, quot sunt anni, ut plene dicta decif. 373. num. 14. par. 9. recent. ubi concordantes, & sic talis exceptio suffragari potest pro annualitatibus præteritis, non autem ab annis 30. citrà juxta opinionem, quam recepit praxis, cum de stricto jure, ubi adest iuramentum, esse deberet ab annis 40.

Ea etiam respectu ipsius census ac juris exigendi fructus de præsentibus, & de futuro, concurrente clara ratione, quod in huiusmodi annuis præstationibus seu
7 exigendi iuribus incorporalibus dari non potest præscriptio nisi prævia petitione creditoris eum denegatione debitoris, ac subsequuta creditoris patientia, sine quibus utpotè loco possessionis habendis, verificabilis non est præscriptio, inter cujus requisita illud continuatæ possessionis connumeratur, unde propterea, (excepta præscriptione immemorabili vel centenaria, cujus vigore quicumque melior titulus libertatis inducivus allegari potest, & sic in proposito ille extinctionis) receptam habemus quod in huiusmodi iuribus tanquam facultativis non concurrentibus contradictione cum scientia & patientia ut supra, ex solo lapsu temporis non datur præscriptio ex deductis per Rovit. decif. 97. ubi de jure decimandi, & sapias in dicta sua materia sub titulo de Decimis.

Major igitur ac unica præsentis controversiæ difficultas consistebat in motivo præsumptæ extinctionis quandoque ob longævum silentium per Rotam admittitur, ut apud Millin. decif. 235. Et in Cornetana reintegrationis 26. Junii 1641. coram Bichio Seraph. decif. 1333. in quibus auctoritatibus scribentes pro reo convento fundamentum constituiebant; Verùm replicando pro actore dicebam, quod cum extinctio frequentius per actum retrosum fieri soleat, non de facili admittitur ejus probatio per præsumptiones & conjecturas, ut in specie habetur decif. 35. post Merlin. de pignori in fine, & admittitur in eadem decif. Seraph. ubi non in solo silentio, sed in plerisque aliis probabilibus conjecturis & adminiculis constituitur fundamentum.

Hinc proinde dicebam istam esse potius quæstionem facti & applicationis quam juris, ex ejusdem facti circumstantiis decidendam, quibus attentis in proposito id prætendi non poterat, quoniam ab anno 1608. creationis census usque ad annum 1626. in quo obiit Cornelius creditor, non constabat de negativa probanda per allegantem, quoties illa est fundamentum intentionis ex deductis per Greg. & Adden. decif. 13. Buratt. & Adden. dec. 10. potissimè quia affirmativa videretur improbabilis ex parte creditoris, ubi præsertim est hæres ignarus eorum, quæ cum defuncto gesta sunt, quoniam de communi usu, quando fiunt solutiones fructuum census vel aliarum manualium præstationum, creditor solet facere apocam de recepto debitori, qui e converso facere non solet antapocam

creditori, undè ita debitor lacerando vel occultando quietantias & apocas de recepto post longum temporis intervallum cum sola allegatione negativæ, præsertim cum hæredibus ignaris liberationem à proprio debito consequi possit; Ab anno verò 1626. non solum probanda erat, sed etiam scientia in hæredibus, ut ita ex silentio, ac negligentia in exigendo deduci posset allegatæ extinctionis adminiculum, quod neque solum & de per se esset sufficiens, nisi alia quoque urgerent in idem tendentia insimul, & unitim pro iudicis prudenti arbitrio consideranda; Et ex his credebam etiam cum sensu veritatis, nisi de congrua simulandi causa, vel de aliis extinctionis adminiculis doceretur, pro actrice respondendum esse, ut puto sequatur, nisi concordia controverfiam terminaverit, cum ignotus mihi remaneat causæ exitus,

ROMANA RETENTIONIS

PRO
SOCIETATE SANCTI ELIGII
CUM
ILLIS DE PIERS.

Causa disputata coram Prælo Iudice
Commissario & pro Societate determinata.

An & quando creditori censuario, seu ejus cessionario competat retentio bonorum debitoris pro debito sortis principalis adversus creditores posteriores,

S Y M M A R I U M.

- 1 Facti series.
- 2 Pro sorte census non datur retentio adversus creditores posteriores.
- 3 Declaratur.
- 4 Possessori rei cense competit ius extinguendi censum etiam invito creditore.
- 5 In concursu qui formatur in bonis debitoris defuncti graduatur creditor censuarius etiam pro sorte.

DISC. XXI.

ASPAR Brunus auctor Societatis S. Eligii emit ab illis de Vetera controversiam domum pro scuto 1000. jam solutis, postea verò insurrexerunt quatuor creditores anteriores illis, qui cum dicto pretio, reportata per emptorem iurium cessione, dimissi fuerant, inter quos duo erant creditores censuarii, qui contra dictum emptorem seu Societatem ejus hæredem immisionem in vim Salviani interdicti obtinuerant pro fructibus decursis & in futurum decurrendis, unde propterea possessor, reportata iurium cessione solvit, nedum fructus decursos, sed etiam sortem priam.